

Sygn. akt II UK 321/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem D. Sp. z o.o.

o składki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2015 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 lutego 2014 r.,

I. oddala skargę kasacyjną

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz R. Z. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W decyzji z dnia 30 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.; dalej jako: „ordynacja podatkowa”) oraz art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.; dalej jako: „ustawa systemowa”) stwierdził, że R. Z. jako prezes zarządu D. Spółki z o.o. (dalej jako: „zainteresowana”), odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych za zatrudnianych pracowników: na ubezpieczenie społeczne za okres od sierpnia 2006 r. do września 2006 r. w łącznej kwocie 48.129,46 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2006 r. do września 2006 r. w łącznej kwocie 6.486,36 zł, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2006 r. do sierpnia 2006 r. w łącznej kwocie 4.489,17 zł.; w powyżej wskazanych kwotach ujęto odsetki za zwłokę obliczone na dzień wydania decyzji (30 września 2011 r.).

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. zmienił zaskarżoną odwołaniem R. Z. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2011 r. orzekając, że R. Z. – jako prezes Zarządu D. Spółki z o.o. – nie odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania z tytułu zaległych składek ubezpieczeniowych za zatrudnionych pracowników: na ubezpieczenie społeczne za okres od sierpnia 2006 r. do września 2006 r. w łącznej kwocie 48.129,46 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2006 r. do września 2006 r. w łącznej kwocie 6.486,36 zł, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od lipca 2006 r. do sierpnia 2006 r. w łącznej kwocie 4.489,17 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że 6 września 2001 r. zarejestrowano w KRS Spółkę B. K. Spółkę z o.o. Nazwę wielokrotnie zmieniano; w okresie od 11 maja 2004 r. do 21 listopada 2006 r. nosiła nazwę B. C. Spółka z o.o., a od 17 sierpnia 2007 r. do chwili obecnej nosi nazwę „D.” Spółka z o.o. Udziały w Spółce objęli m.in. J. P., F. J., M. J., K. N. Odwołujący się R. Z. pełnił funkcję członka zarządu – jedyne go prezesa Spółki w okresie od 12 września 2006 r. do 2 listopada 2006 r.

W okresie od 5 kwietnia 2006 r. do 12 września 2006 r. prezesem zarządu Spółki był J. P. W tym okresie Spółka miała już duże problemy finansowe. J. P. 1 września 2006 r. złożył w Sądzie Rejonowym w P. wniosek o upadłość; wniosek ten z powodu braków formalnych został zwrócony zarządzeniem z 8 września 2006 r., które doręczono 25 września 2006 r. W tej dacie prezesem zarządu był już R. Z.; od momentu powołania go na prezesa zarządu B. C. Spółki z o.o. rozpoczął badanie jej sytuacji finansowej. Gdy zorientował się o stanie finansowym Spółki, w dniu 26 września 2006 r. złożył do Sądu Rejonowego w P. wniosek o upadłość. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. ... 35/06. Zarządzeniem z 2 października 2006 r. wniosek został zwrócony z uwagi na braki formalne. Pismem z 29 września 2006 r. odwołujący się przedłożył do Sądu uszczegółowione sprawozdanie finansowe, oświadczenie o spłatach, wykaz należności i zobowiązania spółki. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą ... 38/06. Zarządzeniem z dnia 30 października 2006 r. Sąd Rejonowy w P. Wydział Gospodarczy Upadłościowy ponownie zarządził zwrot wniosku o ogłoszenie upadłości, jako zawierający dalsze braki. Odwołujący się powyższego wniosku nie zdążył już uzupełnić, ponieważ w dniu 2 listopada 2006 r. został odwołany z funkcji prezesa zarządu. W czasie sprawowania funkcji prezesa przez odwołującego się pomiędzy nim a częścią udziałowców zaistniał konflikt, który przejawiał się nawet wydanym przez niego zakazem wstępu niektórym udziałowcom na teren Spółki. W dniu 6 listopada 2006 r. do Sądu Rejonowego w P. Wydział Gospodarczy Upadłościowy wpłynęło pismo - następnego po odwołującym się prezesa zarządu B. C. Spółki z o.o. - M. J., w którym poinformował on o odwołaniu ze składu zarządu R. Z. i załączył stosowną uchwałę z dnia 2 listopada 2006 r. Poinformował też, że zarząd rozważa możliwość wycofania wniosku o upadłość Spółki w związku z pojawieniem się nowych możliwości finansowania jej działalności. Sąd Okręgowy ustalił, że egzekucja prowadzona przeciwko B. C. Spółce z o.o. okazała się bezskuteczna - postanowieniem z 20 października 2008 r. komornik sądowy, który był powołany do prowadzenia łącznej egzekucji przeciwko dłużnikowi, umorzył postępowanie egzekucyjne z uwagi na ustalenie, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Wcześniej organ rentowy prowadził postępowanie egzekucyjne we własnym zakresie przez zajęcie rachunków bankowych (Bank [...])

S. A., Bank [...] oraz Bank [...] w C.). ZUS wystawił także tytuły wykonawcze, które przekazał do realizacji do Urzędu Skarbowego w P. Urząd Skarbowy, wobec nieściągalności należności, postępowanie umorzył postanowieniem z 29 czerwca 2004 r. Ponadto dyrektor Oddziału ZUS prowadził postępowanie egzekucyjne do rachunku bankowego dłużnika w [...] Bank w L., które było kontynuowane przez Naczelnika Urzędu Skarbowego. Jednak i to postępowanie zostało umorzone z uwagi na ustalenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne. Cały majątek posiadający realną wartość został przeniesiony do B. C. Dystrybucja.

Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie R. Z. od powyższej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2011 r. jest zasadne.

Powołując się na regulacje art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) stwierdził, że odwołujący się wykazał, że niezgłoszenie przez niego skutecznego wniosku o ogłoszenie upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy. W ocenie Sądu pierwszej instancji z akt sprawy ... 38/06 oraz z zeznań odwołującego się wynika, że odwołujący się niezwłocznie po objęciu w dniu 12 września 2006 r. funkcji prezesa zarządu B. C. Spółki z o.o., podjął działania zmierzające do ogłoszenia upadłości Spółki. Wystąpił ze stosownym wnioskiem w tym zakresie do Sądu 26 września 2006 r. Fakt ten wskazuje na brak jakiegokolwiek zwłoki w przygotowaniu i złożeniu wniosku w krótkim czasie po objęciu przez odwołującego się funkcji prezesa Zarządu Spółki. Zwrócony przez Sąd wniosek zarządzeniem z dnia 2 października 2006 r. został przez wnioskodawcę uzupełniony pismem z 20 października 2006 r. Po ponownym zarządzeniu jego zwrotu 30 października 2006 r. odwołujący się nie miał już możliwości uzupełnienia go, gdyż z dniem 2 listopada 2006 r. został odwołany z funkcji prezesa zarządu Spółki. Kolejny Zarząd Spółki nie był zainteresowany ogłoszeniem upadłości. Przy ocenie braku winy odwołującego się Sąd pierwszej instancji uwzględnił także trwający konflikt odwołującego się jako prezesa Zarządu z częścią właścicieli Spółki, co utrudniało mu pracę oraz fakt, że do dyspozycji miał bardzo krótki okres czasu (mniej niż 2 miesiące). W świetle

powyższych okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że niezgłoszenie skutecznego wniosku o upadłość przez odwołującego się nastąpiło bez jego winy.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego apelacjami zaskarżyli: organ rentowy oraz zainteresowana Spółka.

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2014 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz apelację D. Spółki z o.o. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 czerwca 2013 r. (pkt I.); zasądził na rzecz R. Z. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i od zainteresowanej D. Spółki z o.o. z siedzibą w C. kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt II.).

Sąd drugiej instancji wskazał, że celem zaspokojenia swoich roszczeń określonych w zaskarżonej decyzji organ rentowy przeprowadził postępowanie egzekucyjne wobec Spółki, które okazało się bezskuteczne. W takiej sytuacji zastosowanie ma art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa. Z przepisów art. 116 § 1 i § 2 ordynacji podatkowej wynika, że za zaległości podatkowe (składkowe) spółki z o.o. odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że: a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe, albo b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy.

Sąd drugiej instancji wskazał, że R. Z. był jedynym członkiem Zarządu Spółki D. Spółki z o.o. (poprzednio „B. C.” Spółka z o.o.) w bardzo krótkim okresie jej działania, tj. od 12 września 2006 r. do 2 listopada 2006 r. Odwołujący się, gdy zorientował się w bardzo złej sytuacji finansowej Spółki uniemożliwiającej terminowe realizowanie zobowiązań, bez zbędnej zwłoki wystąpił z wnioskiem o upadłość Spółki do Sądu Rejonowego Wydział Gospodarczy Upadłościowy. Wniosek złożył 26 września 2006 r. (w terminie 14 dni od daty objęcia funkcji prezesa Zarządu Spółki). Odwołujący się – cały czas będąc prezesem Zarządu Spółki – konsekwentnie dążył do jej skutecznej, przewidzianej prawem, upadłości.

Jeszcze przed zwróceniem przez Sąd wniosku o upadłość z uwagi na braki formalne – 2 października 2006 r., pismem z dnia 29 września 2006 r. przedłożył do Sądu dokumenty Spółki: sprawozdania finansowe, oświadczenia o spłatach, wykaz należności i zobowiązań Spółki. Sprawę zarejestrowano pod inną sygnaturą ... 38/06. Zwrócenie tego wniosku nastąpiło zarządzeniem z 30 października 2006 r. Odwołujący się już wówczas nie miał możliwości podjęcia skutecznych działań uzupełnienia wniosku z uwagi na odwołanie go z dniem 2 listopada 2006 r. z funkcji prezesa Zarządu Spółki. Według Sądu drugiej instancji odwołujący się nie może odpowiadać za nieusunięcie przez Spółkę braków formalnych złożonego przez siebie wniosku o upadłość, który z tych przyczyn został zwrócony, ponieważ został odwołany z funkcji prezesa Zarządu Spółki i nie miał możliwości skutecznego działania w tym zakresie. W ocenie Sądu drugiej instancji odwołujący się wykazał, że istniały okoliczności wyłączające jego odpowiedzialność za zaległości składkowe. Sąd drugiej instancji stwierdził, że analiza materiału dowodowego w sprawie „jednoznacznie wskazuje, że wnioskodawca zgłaszając wniosek o upadłość, uczynił to „we właściwym czasie”, a po zwrocie wniosku z przyczyn formalnych, z uwagi na odwołanie go z członka Zarządu, na 3 dzień po doręczeniu zarządzenia o zwrocie wniosku, nie miał on już wpływu na dalsze działania Spółki w przedmiocie wniosku o upadłość. Ponieważ wniosek zwrócono, to zgodnie z przyjętym orzecnictwem traktuje się go, jak gdyby nie został w ogóle zgłoszony. W tej jednakże wyjątkowej sytuacji (bardzo krótki okres sprawowania funkcji członka Zarządu Spółki i składanie wniosku o upadłość bez zamierzonego jednak skutku) - należy przyjąć, że niezłożenie wniosku o upadłość było przez wnioskodawcę niezawinione”.

W konsekwencji Sąd drugiej instancji uznał za prawidłowe stanowisko Sądu pierwszej instancji, że odwołujący się – jako prezes Zarządu – nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania Spółki względem organu rentowego wykazane w zaskarżonej decyzji z dnia 30 września 2011 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego (w całości) organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). W ramach podstawy dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono:

a) niewłaściwe zastosowanie art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz.U z 2012 r., poz. 749 ze zm.) przez zwolnienie członka zarządu spółki kapitałowej z odpowiedzialności za zadłużenie spółki, na skutek równoczesnego wystąpienia dwóch wykluczających się przesłanek egzoneracyjnych: złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, oraz braku zawinienia członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki;

b) błędną wykładnię art. 116 § 1 pkt 1 lit b ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.) przez przyjęcie że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie ponosi winy za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, w sytuacji gdy członek zarządu nie złożył skutecznie takiego wniosku, pomimo że nie wystąpiły obiektywne przeszkody uniemożliwiające mu wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki.

W ramach podstawy procesowej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarżący zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z 391 § 2 k.p.c. przez zawarcie w uzasadnianiu wyroku Sądu Apelacyjnego sprzecznych ustaleń istotnych okoliczności faktycznych.

Skarżący wniósł o: uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości oraz o uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obydwie instancje i za postępowanie kasacyjne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 116 § 1 i § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm., obecnie Dz.U. z 2015 r., poz. 613) w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.), określa odpowiedzialność majątkową osób trzecich (członka zarządu) wobec dłużnika (spółki) za nieopłacone składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na wypadek całkowitej lub częściowej bezskuteczności ich egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgodnie z art. 116 § 1 ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe (także składkowe stosownie do przepisu art. 31 i art. 32 ustawy systemowej) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu: 1) nie wykazał, że: a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy; 2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Przyjmuje się (por. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, pod red. B. Gudowskiej i J. Strusińskiej-Żukowskiej, Warszawa 2011, s. 506-507), że art. 116 Ordynacji podatkowej ukształtował jedną pozytywną i trzy negatywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółki kapitałowej za jej zaległości w zobowiązaniach publicznoprawnych, powstałe w czasie pełnienia przez te osoby funkcji w zarządzie. Przesłanką pozytywną wyrażoną wprost w treści tego przepisu, jest bezskuteczność egzekucji w stosunku do spółki. Na przesłanki negatywne składają się natomiast okoliczności uwalniające członków zarządu od odpowiedzialności, wymienione taksatywnie w art. 116 § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej, to jest zgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, brak winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) lub wskazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Takie ukształtowanie przesłanek egzoneracyjnych w art. 116 § 1

Ordynacji podatkowej oznacza, że niespełnienie się przesłanki pozytywnej lub wystąpienie którejkolwiek przesłanki negatywnej, wyłącza odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej za jej zaległości składkowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2011 r., I UK 422/10, LEX nr 1084705).

Odpowiedzialność członka zarządu powstaje w wypadku niewykazania, że we właściwym czasie został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, niewykazania, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło bez winy członka zarządu lub w wypadku niewskazania mienia spółki, z którego egzekucja jest możliwa. Przesłanką odpowiedzialności jest więc wina polegająca na nieprawidłowym prowadzeniu spraw spółki i doprowadzenie do utraty „zdolności majątkowej” spółki, powodującej bezskuteczność egzekucji przeciwko niej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., IV CK 219/02, niepublikowany; z dnia 13 lipca 2005 r., I UK 292/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 100; z dnia 6 grudnia 2010 r., II UK 136/10, OSNP 2012 nr 3-4, poz. 48). W wyroku z dnia 2 października 2008 r., I UK 39/08 (OSNP 2010 nr 7-8, poz. 97) Sąd Najwyższy przyjął, że winę (lub jej brak) członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania układowego należy oceniać w odniesieniu do chwili, w której powstał obowiązek zgłoszenia takiego wniosku, a nie do okresu późniejszego. Sama zaś wina członka zarządu spółki prawa handlowego powinna być oceniana według kryteriów prawa handlowego, czyli według miary podwyższonej staranności oczekiwanej od osoby pełniącej funkcję organu osoby prawnej prowadzącej działalność gospodarczą, przy czym członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli wykaze, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania upadłościowego nastąpiło nie z jego winy.

Zarzuty przedstawione w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) są bezzasadne. Sąd Apelacyjny nie naruszył przepisu art. 116 § 1 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej. Zarzut błędnej wykładni powołanych przepisów skarżący wiąże z twierdzeniem o przyjęciu przez

Sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie ponosi winy za niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, w sytuacji gdy członek zarządu nie złożył skutecznie takiego wniosku, pomimo że nie wystąpiły obiektywne przeszkody uniemożliwiające mu wystąpienie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółki. W ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny nie ustalił żadnych okoliczności niezależnych od odwołującego się, jakie stanowiłyby dla niego obiektywną przeszkodę w prawidłowym wystąpieniu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości Spółki. Tymczasem – jak to twierdzi skarga – niezłożenie przez odwołującego się skutecznego wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki trzeba uznać za przejaw naruszenia należytej staranności członka zarządu, co stanowi o zaniechaniu zawinionym. W związku z tym nie ma podstawy do zastosowania w sprawie art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej i zwolnienia odwołującego się z obowiązku zapłaty spornych należności z tytułu składek nieopłaconych przez Spółkę.

W tak przedstawionym uzasadnieniu rozpatrywanego zarzutu naruszenia art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej skarżący nie uwzględnił jednak ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji, które stanowią punkt odniesienia do analiz interpretacyjnych przepisu prawa materialnego.

Zgodnie z zasadniczym stanowiskiem zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji odwołujący się – jako prezes Zarządu Spółki – nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania Spółki względem organu rentowego wykazane w zaskarżonej decyzji z dnia 30 września 2011 r., ponieważ niezgłoszenie skutecznego wniosku o upadłość przez odwołującego się nastąpiło bez jego winy (art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej).

To stanowisko – w zakresie zastosowania powołanego wyżej przepisu prawa materialnego art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej – opiera się na całym zespole ustaleń faktycznych przedstawionych szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, zgodnie z którymi odwołujący się pełnił funkcję członka Zarządu Spółki w bardzo krótkim okresie czasu – od 12 września 2006 r. do 2 listopada 2006 r. Spółka już wcześniej – w okresie kiedy prezesem zarządu Spółki był J. P. (od 5 kwietnia 2006 r. do 12 września 2006 r.) – miała już duże problemy

finansowe. J. P. 1 września 2006 r. złożył w Sądzie Rejonowym w P. wniosek o upadłość; wniosek ten został zwrócony z powodu braków formalnych. Odwołujący się od momentu powołania go na stanowisko prezesa zarządu B. C. Spółki z o.o. (12 września 2006 r.) rozpoczął badanie jej sytuacji finansowej. Gdy zorientował się o stanie finansowym Spółki, niezwłocznie w dniu 26 września 2006 r. złożył do Sądu Rejonowego w P. wniosek o upadłość. Zwrócony przez Sąd wniosek zarządzeniem z dnia 2 października 2006 r. został przez odwołującego się uzupełniony. Po ponownym zarządzeniu jego zwrotu 30 października 2006 r. odwołujący się nie miał już możliwości uzupełnienia go, gdyż z dniem 2 listopada 2006 r. został odwołany z funkcji prezesa zarządu Spółki. Kolejny Zarząd Spółki nie był zainteresowany ogłoszeniem upadłości. W czasie sprawowania funkcji prezesa przez odwołującego się pomiędzy nim a częścią udziałowców zaistniał konflikt, który przejawiał się nawet wydanym przez niego zakazem wstępu niektórym udziałowcom na teren Spółki.

Te okoliczności faktyczne były odmienne od okoliczności stanowiących podstawę wydania wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie II UK 6/15, co determinowało odmienną rozstrzygnięcia.

Zespół tych wszystkich – przedstawionych wyżej – ustaleń faktycznych stanowił punkt odniesienia do analizy interpretacyjnej przepisu art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej i przyjęcia w konsekwencji, że odwołujący się nie ponosi odpowiedzialności za przedmiotowe zaległości składkowe Spółki, ponieważ niezłożenie przez niego wniosku o ogłoszenie upadłości było przez niego niezawinione. Odwołujący się nie może odpowiadać za nieusunięcie przez Spółkę braków formalnych złożonego przez siebie wniosku o upadłość, ponieważ został bardzo szybko odwołany z funkcji prezesa Zarządu Spółki i nie miał możliwości skutecznego działania w tym zakresie.

Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2013 r., w sprawie I UK 213/13 (OSNP 2015 nr 3, poz. 41) uznał, że członek zarządu niewypłacalnej spółki może uwolnić się od odpowiedzialności, chociaż dług nie zostanie spłacony, jeżeli - mimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie - wykaże należyte pełnienie swych obowiązków. Konieczna jest do tego pełnia uprawnień do reprezentowania spółki w sądzie i poza sądem (art. 204 § 1 k.s.h.), która stanowi

fundamentalną przesłankę odpowiedzialności członków zarządu za jej zobowiązania, w ramach której zarządzający mają wynagrodzić szkodę w postaci utraty potencjału majątkowego spółki powstałą w związku z nieprawidłowym prowadzeniem jej spraw.

W tym kontekście zwrócić należy uwagę, że z zeznań świadka J. P. wynika, że część udziałowców spółki wysyłała do Sądu w P. pisma w celu podważenia wniosku i niepodjęcia decyzji o upadłości spółki, natomiast wyjaśnienia odwołującego się wskazują, że ukrywano przed nim ważne dokumenty dotyczące finansów i działalności spółki. Również te okoliczności wskazują na prawidłową subsumpcję dokonaną w zaskarżonym wyroku.

Bezzasadny jest zarzut rozpatrywanej skargi kasacyjnej dotyczący niewłaściwego zastosowania przepisu art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ordynacji podatkowej.

Nie ma – w zakresie oceny przedstawionych wyżej ustaleń stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku – nieodpowiedniości subsumcyjnej polegającej na jednoczesnym określeniu – jak to sugeruje rozpatrywana skarga kasacyjna – wzajemnie wykluczających się przesłanek egzoneracyjnych określonych w art. 116 § 1 pkt 1 lit. a i b ordynacji podatkowej. Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku przyjął bowiem, że zaistniała przyczyna wyłączająca odpowiedzialność odwołującego się określona w art. 116 § 1 pkt 1 lit. b ordynacji podatkowej. Sąd drugiej instancji – oceniając wskazaną wyżej przesłankę egzoneracyjną – użył w uzasadnieniu swojego wyroku jedynie sformułowania, że „wnioskodawca zgłaszając wniosek o upadłość, uczynił to „we właściwym czasie”...”, dalej jednak stwierdził, że: „ponieważ wniosek zwrócono, to zgodnie z przyjętym orzecnictwem traktuje się go, jak gdyby nie został w ogóle zgłoszony”.

Bezzasadny jest także zarzut procesowej podstawy skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), który skarżący wiąże z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c. w związku z 391 § 2 k.p.c. przez zawarcie w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego sprzecznych ustaleń istotnych okoliczności faktycznych.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że z natury rzeczy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie ma wpływu na wynik sprawy, ponieważ uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego

rozstrzygnięcia. Z tego względu zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może znaleźć zastosowanie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Inaczej rzecz ujmując, powołanie się w skardze kasacyjnej na podstawę naruszenia w postaci art. 328 § 2 k.p.c. może okazać się usprawiedliwione tylko wówczas, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę kasacyjną (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r., I UK 21/09, LEX nr 515699 oraz z dnia 4 marca 2009 r., II PK 210/08, LEX nr 523527; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II UK 336/09, LEX nr 604222). Taki stan rzeczy nie zachodzi w niniejszej sprawie. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego zawiera elementy określone w art. 328 § 2 k.p.c. w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Biorąc pod uwagę powyżej przedstawioną argumentację Sąd Najwyższy uznał, że rozpatrywana skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw i na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w pkt 1 sentencji. Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 ma swoją podstawę w art. 98 § 1 k.p.c.

(eb)